TANGAZO LA SERIKALI Na 27 la tarehe 08/01/2016

SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA ZA WILAYA)

[SURA YA 287]

SHERIA NDOGO

(Imetungwa chini ya kifungu cha 153)

SHERIA NDOGO ZA (KILIMO NA HIFADHI YA CHAKULA) ZA HALMASHAURI YA BARIADI ZA MWAKA, 2016

SEHEMU YA KWANZA

UTANGULIZI

Jina na mwanzo wa kutumika

1 Sheria Ndogo hizi itaitwa Sheria Ndogo ya (Kilimo na Hifadhi ya Chakula) ya Halmashauri ya Wilaya ya Bariadi za Mwaka 2016, na zitaanza kutumika baada ya kutangazwa katika Gazeti la Serikali.

Matumizi

2 Sheria Ndogo hizi zitatumika katika eneo lote la Mamlaka ya Halmashauri ya Wilaya ya Bariadi.

Tafsiri

3 Katika Sheria Ndogo hizi isipokuwa kama itaelezwa vinginevyo -

"Afisa Mwidhiniwa" maana yake ni Afisa Mtendaji wa Kata, mtaa au Kijiji, pamoja na mtumishi yeyote atakayeteuliwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi;

"Afisa Ugani" maana yake ni mtaalamu

wa kilimo, mifugo, Uvuvi au Nyuki katika ngazi za Vijiji na Kata;

"Halmashauri" maana yake ni Halmashauri ya Wilaya Bariadi;

"Kilimo" maana yake ni shughuli yoyote ya uzalishaji mali inayofanywa na binadamu na itajumuisha kilimo cha mazao, ufugaji wa wanyama, samaki, nyuki na uvuvi.

"Maji ya asili" maana yake ni bahari, maziwa, mabwawa ya asili, mito pamoja na mabwawa yasiyo ya asili ambayo uvuvi wa umma unafanyika;

"Mazao" maana yake ni Mazao yote ya chakula, biashara, maua, matunda na mbogamboga yanayolimwa ndani ya Halmashauri;

"Mifugo" maana yake ni wanyama wote wafugwao na binadamu na itajumuisha nyuki samaki, bata na kuku;

"Mfugaji" maana yake ni mtu yeyote anayejishughulisha na ufugaji wa mifugo katika eneo la Halmashauri;

"Mkazi" maana yake ni raia wa Tanzania ambaye kwa kawaida anaishi kwenye mtaa au Halmashauri na ambaye ana Kaya au anaishi katika Kaya au Taasisi iliyopo katika eneo la Halmashauri, isipokua mtu-

(a) mwenye umri chini ya miaka 18;

(b) asiyejiweza kutokana na ulemavu, kuugua au uzee wa zaidi ya miaka sitini;
(c) mwanafunzi aliyeko masomoni.

"Mkulima" maana yake ni mtu yeyote anayejishughulisha na kilimo;

"Mkurugenzi" maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri pamoja na Afisa yeyote wa umma atakayeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;

"Skimu za Umwagiliaji" maana yake ni miundombinu ya miradi ya maji ambayo imeanzishwa na Serikali au Halmashauri au Kijiji, Taasisi Binafsi au za Umma ili kuendeleza kilimo cha umwagiliaji;

"Uhawilishaji" maana yake ni kitendo cha uzalishaji wa wanyama kwa njia ya kisasa kwa kutumia mbegu za madume bora ili kupata kizazi cha wanyama bora;

"Uvuvi haramu" maana yake ni uvuvi unaotumia zana zisizokubalika katika uvuvi kama mabomu, baruti, sumu, makokoro, mikuki, vyandarua na nyavu zenye matundu madogo;

"Uvuvi holela" maana yake ni uvuvi usio na leseni wala kibali cha Halmashauri;

"Vyanzo vya Maji" maana yake ni mito, vijito, visima, mabwawa, mifereji, maziwa, chemi chemi, ardhi oevu au ardhi chepechepe;

"Wagani kazi" maana yake ni wananchi ambao wamepata mafunzo ya ugani nje ya vyuo ili kufanya kazi za maafisa ugani pale ambapo hawapo;

"Zana haramu" maana yake ni zana zisizokubalika kitaalam kama vyandarua, baruti, mabomu, sumu, makokoro, nyavu zenye matundu madogo pamoja na mikuki;

SEHEMU YA PILI
KILIMO CHA MAZAO

Wajibu wa Halmashauri

4 Katika kuhamasisha na kutekeleza azma ya Kilimo Kwanza Halmashauri itakuwa na wajibu wa-

(a) kuhakikisha wadau wa kilimo kama viongozi wa Serikali, vyama vya siasa na wadau wengine wanashiriki ipasavyo katika kuendeleza sekta ya kilimo katika Halmashauri;

(b) kuunda vikundi vya sanaa vinavyohamasisha kilimo cha kisasa;

(c) kuweka mabango kwenye kila Kijiji au Mtaa yanayoeleza kanuni bora za kilimo yanayopaswa kuzingatiwa na mkulima kwa mazao yanayolimwa kwenye eneo hilo;

(d) kuanzisha mashamba darasa ya

mfano katika kila Kijiji au Mtaa;

(e) kuhakikisha upatikanaji rahisi na kwa wakati wa pembejeo za kilimo;

(d) kutekeleza mipango ya msimu wa kilimo unaofuata mara baada ya mwisho wa msimu;

(e) kuhakikisha upatikanaji wa maafisa ugani katika kila Kijiji au Mtaa au Kata;

(f) kuhamasisha uanzishwaji wa vyama vya wakulima vya kuweka na kukopa kwa lengo la kujipatia mikopo ya benki;

(g) kuanzisha vituo vya kukuzia na kufundishia wanyama kazi;

(h) kuanzisha vituo maalum kwa ajili ya kutolea mafunzo ya utumiaji na utunzaji wa zana bora za kilimo;

(i) kuhamasisha matumizi ya wanyama kazi katika maeneo ambayo wafugaji hujishughulisha pia na kilimo cha mazao;

(j) kushindanisha wakulima, maafisa ugani katika Kijiji na Kata ili kupata mkulima bora, Afisa Ugani bora katika Vijiji, Mtaa, Kata na Halmashauri;

(k) kuanzisha Mfumo wa Stakabadhi ya Mazao Galani;

(l) kuainisha matumizi bora ya ardhi ili kubainisha na kutofautisha ardhi ya mifugo,kilimo na hifadhi;

(m) kusimamia upatikanaji wa mbolea na pembejeo nyingine za kilimo;

(n) kusimamia maadili, mwenendo na upatikanaji wa mawakala wa mbolea na pembejeo za kilimo;

(o) kuhamasisha Serikali za Vijiji na wananchi kwa ujumla kujenga maghala ya chakula ya Vijiji;

(p) kuanzisha benki ya ardhi katika Halmashauri;

(q) Kuanzisha mashindano ya kilimo kwa ngazi ya Kijiji, Kata na Halmashauri;

(r) kuzawadia wakulima bora na maafisa ugani bora wa mwaka katika vijiji, kata na Halmashauri;

Wajibu wa serikali ya kijiji

5 (1) Serikali ya Kijiji itakua na wajibu ufuatao-

(a) itatenga ardhi kwa ajili ya kilimo na malisho ya mifugo, maeneo ya ufugaji wa nyuki na mabwawa ya

kufugia samaki;

(b) kwa kushirikiana na uongozi wa Kitongoji itahakikisha kuwa kila mkazi anapata ardhi ya kutosha kwa ajili ya kutekeleza kauli mbiu ya Kilimo Kwanza;

(c) kwa kushirikiana na uongozi wa Kitongoji itakuwa na wajibu wa kuhakikisha kuwa kila mkazi wa Kijiji anajitosheleza kwa chakula;

(d) Kuhakikisha kwamba kila mkazi katika eneo la Kijiji anayemiliki ardhi ya kilimo chini ya sheria yoyote ile, analima mazao ya chakula na biashara;

(e) kuhakikisha kwamba kila mkazi wa Kijiji anakuwa na ghala bora la kuhifadhia chakula na pembejeo.

Wajibu wa Afisa muidhiniwa

6 (1) Afisa Mwidhiniwa atakuwa na wajibu wa kuhakikisha kwamba kila mkulima-

(a) anaandaa shamba kwa wakati;

(b) anapanda mbegu kwa mstari;

(c) anazingatia nafasi kati ya mmea na mmea inayotakiwa kitaalam;

(d) anaweka mbolea kwa viwango na kwa wakati;

(e) anapalilia kwa wakati palizi mbili

au zaidi.

(2) Afisa mwidhiniwa atakuwa na uwezo wa kuingia na kukagua shamba lolote wakati wa saa za kazi ili kuona kama mkulima amezingatia maelezo ya kitaalam kama yalivyotolewa na wataalam wa kilimo,

Hifadhi ya mazao

7 (1) Kila mkazi atakayelima shamba katika eneo la Halmashauri atatakiwa kuvuna mazao yake pindi yakikomaa au kukauka na kuyahifadhi katika hali ya usafi na usalama ili kutunza ubora wake.

(2) Itakuwa ni jukumu la kila mkazi hususan Mkuu wa Kaya kuhakikisha kuwa anahifadhi chakula cha kumtosha yeye na familia yake kwa angalau mwaka mmoja au zaidi.

(3) Litakuwa ni jukumu la kila kaya kuwa na ghala la kuhifadhia chakula ambalo litapaswa kuwa katika hali ya usalama na lisiloruhusu wadudu kama vile dumuzi, panya au wadudu wengine kusababisha uharibifu wa chakula hicho.

Wajibu wa kulima

8 (1) Kila mkazi anayemiliki au atakayemilikishwa shamba kwa mujibu wa kifungu cha 5 (1) cha Sheria Ndogo hii atawajibika kulilima, kulitunza na kuendeleza shamba hilo kwa mujibu wa maelezo ya kitaalamu atakayopewa na Afisa Ugani.

(2) Kila Kaya katika eneo la Halmashauri itatakiwa kulima angalau ekari mbili za zao la Mtama au uwele na ekari moja ya muhogo na au viazi vitamu. Kilimo cha mazao mengine ya Chakula na Biashara kitafanyika baada ya mkulima kulima mazao yanayovumilia ukame kama inavyoelekezwa na Sheria Ndogo hizi**.**

Wajibu wa mkulima

9 (1) Bila kuathiri kifungu cha 8 cha Sheria Ndogo hii itakuwa ni wajibu wa kila Mkulima-

(a) kupalilia shamba kabla ya wakati wa Mavuno isipokuwa kama itaelezwa vinginevyo;

(b) kuweka mbolea;

(c) kutoa taarifa kwa mamlaka za Kijiji, Mtaa, Kata au Halmashauri au Afisa Ugani yeyote kwa njia yoyote atakayo ona inafaa kuhusu

(d) kuwepo kwa ugonjwa wa mazao au kuwepo kwa wadudu waharibifu;

(e)kutumia pembejeo kwa kuzingatia maelezo ya kitaalamu kila mwaka isipokuwa kama itaelekezwa vinginevyo na Afisa Ugani;

(f)kuchukua hatua za kuangamiza wadudu waharibifu au kutibu

magonjwa kama atakavyokuwa ameelekezwa na Afisa Ugani;

(g) kuzuia moto usiweze kuharibu mazingira.

(2) Kila Afisa Ugani atawajibika kutoa programu ya kilimo ya mwaka kulingana na hali ya hewa;

(a) programu hiyo itazingatia aina ya mazao kwa msimu;
(b) aina ya mbegu kwa msimu husika;
(c) namna na wakati wa kupanda;
(d) namna na wakati gani wa kuvuna;
(e) namna ya kuhifadhi mazao baada ya kuvunwa.

Ukaguzi

10 Afisa mwidhiniwa akishirikiana na Afisa Ugani;-

(a) ataweza wakati wowote wa saa za kazi kuingia kwenye eneo la kilimo kwa madhumuni ya kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi;

(b) ataweza kuingia katika Kaya yoyote ili kukagua ghala la chakula kuona kama taratibu za kuhifadhi chakula zinazingatiwa;

(c) ataweza kumchukulia hatua za kisheria mtu yeyote atakayevunja Sheria Ndogo hizi;

(d) atatakiwa kuwa na daftari linaloonesha idadi kamili ya wakazi na idadi ya ekari za mazao ya kilimo;

(e) atapanga ratiba ya kutembelea mashamba ya wakazi ili kujionea kama wanatekeleza wajibu wa kulima na kutunza mashamba kwa mujibu wa Sheria Ndogo hizi;

Utunzaji wa kumbukumbu

11 Kila Afisa Mtendaji wa Kata au Kijiji atawajibika kutunza kumbukumbu za mashamba yote ya mazao yaliyomo katika Kata au Kijiji chake na atasimamia moja kwa moja utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.

Makosa

12 Itakuwa ni kosa chini ya Sheria Ndogo hizi kwa mtu yeyote kutokutekeleza sheria hii Ndogo.

SEHEMU YA TATU

UFUGAJI WA KISASA

Wajibu wa Halmashauri

13 Ili kuendeleza ufugaji bora na wa kisasa Halmashauri itakuwa na wajibu ufuatayo-

(a) kuandaa mpango wa matumizi bora ya ardhi ili kutenga maeneo ya wakulima, wafugaji na maeneo ya hifadhi;

(b) kuhakikisha upatikanaji wa maafisa ugani;

(c) kuhakikisha upatikanaji wa dawa za mifugo na chanjo za mifugo;

(d) kuhakikisha uwepo wa majosho katika kila Kijiji au Kitongoji kwa kushirikisha nguvu za wananchi;

(e) kuanzisha kamati za majosho kwenye kila Kijiji au Kitongoji ambapo majosho hayo yameanzishwa.

(f) kuhakikisha upatikanaji wa masoko ya mifugo hai na nyama;

(g) kuanzisha minada na magulio ya mifugo ndani ya maeneo ya Halmashauri na kuhimiza wafugaji kutumia minada hii ili kuvuna na kupunguza idadi ya mifugo;

(h) kuhamasisha wananchi kuanzisha Vyama vya Ushirika wa wafugaji na vyama vya kuweka na kukopa;

(i) kusaidia kuanzisha vituo vya uhawilishaji wa mifugo ili kupata madume bora ya kisasa na mifugo yenye tija;

(j) kushindanisha wafugaji vijijini, na Kata ili kupata washindi wa mfugaji bora wa mwaka katika

Mtaa, Kijiji na Kata kwa mwaka;

(k) kushindanisha Maafisa Ugani wote katika Mitaa, Vijiji na Kata ili kumpata Afisa Ugani bora katika ngazi za Vijiji, Mitaa,Kata na Halmashauri;

(l) kuandaa vigezo vya kuwapata Maafisa Ugani bora wa mifugo katika vijiji, mtaa na kata;

(m) kutoa zawadi za Kijiji, na Kata bora katika ufugaji kwa mwaka;

(n) kutoa zawadi kwa mfugaji bora kwa mwaka wa kila Kijiji,Mtaa,Kata na Halmashauri;

(o) kutoa zawadi kwa Afisa Ugani bora wa mwaka wa Halmashauri, Kata, Mtaa au Kijiji;

(p) kutoa zawadi kwa shamba darasa la mifugo kwa mwaka;

(q) kuhakikisha upatikanaji wa mabwawa ya maji ya kunyweshea mifugo;

(r) kuhakikisha upatikanaji rahisi wa soko la ngozi za mifugo;

(s) kuhamasisha uwekezaji katika viwanda vidogovidogo vya mazao ya mifugo kama mikanda, pochi, mapambo yatokanayo na ngozi za wanyama na usindikaji

wa maziwa, siagi, jibini na mtindi;

(t) kuanzisha klabu za wanywaji maziwa katika Halmashauri;

(u) kufanya uperembaji wa mara kwa mara juu ya ufugaji wa kisasa ili kujadili mafanikio na udhaifu katika utekelezaji ili kuweza kuboresha au kuimarisha au kurekebisha kosoro zilizojitokeza;

(v) kuhamasisha wafugaji wa vijijini kuanzisha mashamba ya mazao ya kilimo ili wanufaike na upatikanaji rahisi wa mbolea ya mboji;

(w) kuanzisha machinjio ya wanyama ya kisasa na salama ili kurahisisha uvunaji wa mifugo kwa njia ya uchinjaji;

(x) kuhakikisha udhibiti wa ufugaji wa kuhamahama ili kuhifadhi mazingira.

(y) kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi ili kudumisha amani,utulivu na maelewano katika jamii za wakulima na wafugaji;

Wajibu wa

14 (1) Uongozi wa Serikali ya Kijiji kwa

Serikali ya kijiji

kushirikiana na uongozi wa Kitongoji utahakikisha;

(a) unaandaa mpango wa matumizi bora ya ardhi;

(b) kila mfugaji anapata ardhi ya kutosha ya malisho ya mifugo;

(c) unasimamia na kulinda mipaka ya ardhi ya kilimo na mifugo iliyobainishwa na mpango wa matumizi bora ya ardhi;

(d) unasimamia uanzishwaji wa majosho ya mifugo kwa ushirikiano na wafugaji;

(e) unahamasisha wafugaji kuvuna mifugo yao mara kwa mara ili kubakisha idadi ya mifugo yenye kuleta tija;

(f) wataalamu wa ugani waliopo katika Kijiji wanatoa elimu ya ufugaji wa kisasa ili kupata mifugo bora na mazao bora ya mifugo;

Wajibu wa Afisa Mwidhiniwa

15 (1) Afisa Mwidhiniwa au Afisa Ugani atatakiwa-

(a) kuwa na daftari linaloonesha idadi kamili ya mifugo kwa kila mfugaji;

(b) kuingia katika Kaya yoyote ili kukagua idadi ya mifugo;

(c) kuhakikisha kuwa mfugaji anachanja na kuogesha mifugo yake mara kwa mara ili kuepuka magonjwa ya mifugo;

(d) kutoa taarifa kwa Halmashauri mara anapogundua kuna mlipuko wa magonjwa ambayo yanahitaji msaada kutoka ngazi za juu;

(e) Kumchukulia hatua za kisheria mfugaji yeyote anayekwenda kinyume na masharti ya ufugaji yaliyoainishwa chini ya Sheria Ndogo hizi au sheria yoyote andishi;

(f) kuhamasisha wafugaji kutumia njia za kisasa za kuitambua mifugo badala ya kutumia njia za kizamani ambazo zinaharibu ubora wa ngozi,

Wajibu wa Mfugaji

16 (1) Kila Mfugaji-

(a) atalazimika kuchanja mifugo yake kila mara ili kuzuia magonjwa ya mifugo na magonjwa ya mlipuko;

(b) atalazimika kuogesha mifugo yake ili kuihami dhidi ya magonjwa, kupe na mbung’o;

(c) atalazimika kujiunga na vyama vya wafugaji wajasiriamali;

(d) atalazimika kutoa taarifa yoyote juu ya

kutokea kwa magonjwa ya mifugo akiyaona au kuhisi au kuyatambua dhidi ya mifugo yake;

(e) atalazimika kuchungia mifugo yake katika maeneo yaliyotengwa katika mpango wa matumizi bora ya ardhi;

(f) atalazimika kuheshimu mipaka iliyotenganisha ardhi ya kilimo, mifugo, hifadhi za Taifa ,makazi, maeneo ya Taasisi na maeneo mengine ya wadau wa kilimo kama mazao ya wakulima, wafugaji wa nyuki, samaki na skimu za umwagiliaji;

(g) atashirikiana na maafisa mifugo au maafisa ugani wakati wa tiba au chanjo wakati wa magonjwa ya mlipuko na karantini na kampeni zozote za kitaifa za kudhibiti magonjwa na vifo vya mifugo;

(h) atashirikiana na maafisa ugani kuanzisha mashamba darasa na mashamba ya kulishia mifugo;

(i) ataheshimu masharti ya karantini wakati wa magonjwa ya mlipuko;

(j) atatakiwa kupitisha mifugo yake katika njia zilizotengwa na Halmashauri (stock routes);

(k) ataweka alama za utambuzi wa mifugo yake katika sehemu za wanyama kama atakavyo elekezwa na wataalam (branding, earing tags, tatooing) ili

kutoharibu ubora na thamani ya ngozi;

Uvunaji wa mifugo

17 (1) Wakati wa uvunaji wa mifugo kila mfugaji ataweza kuuza wanyama hai au kwa kuchinja na kuuza nyama;

(2) Kabla ya kuvuna mfugaji atashirikiana na Afisa Mwidhiniwa ili kujiridhisha kwamba mifugo yake haina maradhi au magonjwa ya kuambukiza;

(3) kila mfugaji baada ya kuvuna au kuuza mifugo yake atahakiksha kipato chake kinaendeleza familia yake.

Makosa

18 (1) Mfugaji yeyote atakuwa ametenda kosa iwapo-

(a) atashindwa au kukataa kuchanja mifugo yake ili kuzuia magonjwa au;

(b) atalisha mifugo yake kwenye maeneo ambayo hayakutengwa kwa ajili hiyo au;

(c) ataruhusu mifugo yake kuzurura hovyo; au

(d) atazembea au kushindwa kutoa taarifa juu ya ugonjwa wa mifugo au;

(e) atamzuia Afisa Mwidhiniwa au Afisa Ugani kutekeleza majukumu yake;

(f) atasafirisha mifugo bila kibali

cha Halmashauri;

SEHEMU YA NNE

SKIMU ZA UMWAGILIAJI

Jukumu la Halmashauri

19 (1) Kila Halmashauri itaanzisha skimu za umwagiliaji katika maeneo ya Vijiji ambayo upatikanaji wa maji siyo wa shida ili kuchochea kilimo cha umwagiliaji;

(2) Skimu za umwagiliaji zilizoanzishwa na Halmashauri zitagawiwa kwa wanavijiji ili kuendeleza kilimo cha umwagiliaji;

(3) Halmashauri zitaendelea kutoa utaalam wa ugani na matumizi bora ya skimu hizi ili kuzifanya ziwe endelevu;

(4) Skimu za umwagiluiaji pamoja na miundombinu yake vitakuwa chini uangalizi na usimamizi wa Serikali ya Kijiji,

(5) Halmashauri itawajibika kufanya ukarabati wa miundombinu katika skimu isipokuwa kwa uharibifu wa makusudi au uzembe utakaosababishwa na matumizi mabaya ya skimu;

(6) Halmashauri itagawa skimu kwa wananchi watakaoomba na kuahidi kutunza skimu hizo ili ziwe endelevu;

(7) Halmashauri itakuwa na uwezo wa

kumfutia kibali mtu yeyote ambaye atathibitika kutumia vibaya skimu au ataharibu au atakodisha kwa mtu mwingine bila ridhaa ya Halmashauri;

(8) Halmashauri itashindanisha watumiaji wa skimu za umwagiliaji ili kumpata mshindi atakayejulikana kama "mtunzaji na mtumiaji bora wa skimu" mshindi huyo atapewa zawadi na Halmashauri;

(9) Halmashauri itakua na uwezo wa kutoa, kufuta, kubatilisha, au kusimamisha kibali cha utumiaji wa skimu. Kibali kitolewacho na Halmashauri kitalipiwa ada ya shilingi laki moja kwa mwaka;

(10) Kabla ya kupewa leseni mwombaji atalazimika kulipa ada ya utunzaji skimu (Scheme Maintanance Fee) itakayopangwa na Halmashauri, ada hiyo italipwa kila mwaka na mwombaji ataruhusiwa kulipa kwa awamu mbili kwa mwaka;

(11) Afisa Mwidhiniwa au Afisa Ugani au Afisa yeyote wa Halmashauri atakuwa na uwezo wa kuingia kwenye skimu saa yoyote wakati wa saa za kazi ili kufanya ukaguzi;

(12) Bila kuathiri kifungu cha 19 (11) cha Sheria Ndogo hizi maafisa hao watakuwa na uwezo wa kufanya ukaguzi baada ya saa za kazi na siku za mapumziko au jumamosi na jumapili au siku za sikukuu ili mradi wawe na kibali cha Mkurugenzi.

Wajibu wa watumiaji skimu za umwagiliaji

20 (1) Watumiaji wa skimu za umwagiliaji watakuwa na majukumu yafuatayo-

(a) kutunza, kulinda, kuhifadhi na kuheshimu miundombinu iliyoko katika skimu za umwagiliaji;

(b) kutoa taarifa za uharibifu wa miundombinu ya skimu kila inapotokea;

(c) kulipia leseni na ada za skimu kila mwaka;

(d) kujiunga na umoja wa skimu au chama cha watumiaji wa skimu katika skimu ambayo wao ni watumiaji;

(e) kufanya ukarabati wa skimu kwa uharibifu ambao umesababishwa na uzembe au matumizi mabaya ya miundombinu ya skimu;

(f) kulipa fidia ya gharama kwa Halmashauri endapo Halmashauri itafanyia ukarabati uharibifu uliosababishwa na watumiaji au wanachama wa skimu;

(g) kuwaruhusu maafisa wa Halmashauri na kuwapa ushirikiano wakati wowote wanapotaka kuingia au kukagua miundombinu ya skimu;

(h) kushirikiana na Halmashauri au kijiji wakati wowote kunapotokea haja ya kuboresha miundombinu ya skimu ili kuongeza ufanisi katika kutoa huduma kwenye skimu-

(i) katika kufanya hivyo watumiaji wa skimu watatakiwa kuchangia nguvu kazi au fedha taslimu;na

(ii) umoja wa watumiaji wa skimu utachangia rasilimali fedha kutoka katika akiba yake

(j) watumiaji wa skimu za umwagiliaji watabuni vyanzo vya mapato na kuweka taratibu za namna ya kukusanya ili kuwa na hazina ambayo itatumika kama italazimika kufanya hivyo ili kuboresha au kuimarisha miundombinu ya skimu za umwagiliaji;

(k) kulinda vyanzo vya maji ambavyo vinaingiza maji katika skimu za umwagiliaji;-

(i) katika kufanya hivyo mtu yeyote; hataruhusiwa kuchepusha maji kwa sababu yoyote au kwa namna yoyote bila ruhusa ya Halmashauri;

(ii) hataruhusiwa kupanda miti au mimea yoyote

ambayo inaweza kusababisha hasara au uharibifu au kuhatarisha miundombinu ya skimu au kupunguza kina cha maji katika skimu.

Barabara za Halmashauri

21 Bila kuathiri majukumu ya Halmashauri yaliyoainishwa katika vifungu vya 4, 13 na 19,vya Sheria Ndogo hizi Halmashauri itahakikisha kwamba barabara za Halmashauri zinapitika ili kurahisisha usafirishaji na usambazaji wa pembejeo za kilimo na mazao wakati wa mavuno.

Marufuku ya jumla

22 (1) Itakuwa ni marufuku kwa mtu yeyote chini ya Sheria Ndogo hizi-

(a) kusafisha au kuandaa shamba kwa kuchoma moto;

(a) kuchoma moto msitu wa hifadhi;

(b) kulima katika vyanzo vya maji,miteremko au misitu ya hifadhi;

(c) kuchunga na kunywesha mifugo katika vyanzo vya maji au miteremko au misitu ya hifadhi;

(d) kulima kando kando ya barabara au hifadhi za barabara za vijiji, Wilaya, Mikoa au Taifa;

(2) Bila kuathiri masharti yaliyopo kwenye

kifungu cha 22(1) cha Sheria Ndogo hizi.

(3) Halmashauri itatoa kibali baada ya Afisa Mwidhiniwa kuridhika kwamba taratibu zote za kuzuia moto usisababishe madhara zimezingatiwa ikiwa ni pamoja na-

(a) kutengeneza wigo mpana kati ya shamba litakalochomwa moto na mashamba jirani ili moto usivuke au kuenea kwenye mashamba hayo au misitu;

(b) kutoa taarifa ya angalau siku saba kabla ya kuchoma moto kwa majirani wanaozunguka shamba hilo;

(4) Kibali kitakachotolewa chini ya Sheria Ndogo hizi kitakuwa cha maandishi na kitaonyesha jina, tarehe, eneo analotaka kuchoma moto na maoni ya Halmashauri.

Makosa

23 (1) Mtu yeyote atakuwa ametenda kosa iwapo;-

(a) ataharibu miundombinu iliyopo kwenye skimu za umwagiliaji; au

(b) atashindwa kukarabati miundombinu ya skimu kwa uzembe au matumizi yake mabaya ya miundombinu hiyo; au

(c) atashindwa au atakataa kulipia leseni na ada ya skimu; au

(d) atachepusha maji kutoka kwenye vyanzo vya maji bila kibali cha Halmashauri au;

(e) atapanda miti au mimea inayoweza kusababisha hasara, kuhatarisha au kuharibu miundombinu ya skimu.

(2) Bila kuathiri maelezo ya kifungu cha 33 cha Sheria Ndogo hizi, endapo kosa alilotenda mtu huyo lilisababisha hasara au uharibifu wa mali ya kijiji au Halmashauri au Serikali au skimu ya umwagiliaji au mali ya mtu binafsi; ataamriwa kufanya matengenezo au kulipa fidia ya matengenezo na iwapo atashindwa atashitakiwa na akipatikana na kosa atahukumiwa kifungo cha miezi kumi na miwili jela.

SEHEMU YA TANO

UFUGAJI WA SAMAKI NA UVUVI

A.UFUGAJI WA SAMAKI

Ufugaji

24 Halmashauri kulingana na jiografia yake, sayansi yake ya udongo, upatikanaji wa maji na mvua itakua na wajibu wa kuhamasisha serikali za vijiji na wananchi kwa ujumla kuanzisha ufugaji wa samaki wa kisasa katika eneo lake.

Jukumu la Halmashauri

25 (1) Ili kutekeleza mahitaji ya kifungu cha 24 cha Sheria Ndogo hii Halmashauri itakuwa ni jukumu la Halmashauri kuhakikisha kwamba;

(a) inahamasisha wananchi juu ya uanzishaji wa kilimo cha ufugaji wa samaki;

(b) inaanzisha mabwawa ya mfano ya samaki katika kila kata;

(c) inawezesha upatikanaji wa maafisa ugani wa uvuvi kwenye kata na vijiji;

(d) vifaranga vya samaki vinapatikana ili kupandikizwa katika mabwawa ya wananchi katika Kata, Vijiji, na Vitongoji.

Jukumu la serikali ya kijiji

26 (1) Ili kutekeleza azma na dhamiri ya kuhamasisha ufugaji wa samaki Serikali ya kijiji itahakikisha kwamba;

(a) inatenga ardhi ya kuanzishia mabwawa ya mfano au mashamba darasa ya ufugaji wa samaki;

(b) inaanzisha mabwawa ya samaki ya kijiji ili kukuza kipato cha makusanyo ya maduhuli ya kijiji;

(c) inaanzisha vyama vya kuweka na kukopa vya wafugaji wa samaki kijijini;

(d) inashirikiana na Halmashauri kuanzisha mafunzo ya nadharia na vitendo kuhusiana na ufugaji bora wa samaki;

(e) inaanzisha masoko na minada maalum katika siku maalum kwa ajili ya kuuzia samaki.

(f) (f) inatunga Sheria Ndogo ya kijiji kuhimiza ufugaji na uvuvi bora wa samaki.

Jukumu la Afisa uvuvi

27 (1) Kwa mujibu wa Sheria Ndogo hizi kila Afisa uvuvi wa kata au kijiji atakuwa na jukumu la-

(a) kuanzisha rejesta ya orodha ya wafugaji wote wa samaki katika kata au kijiji;
(b) kupanga ratiba ya kuwatembelea wafugaji wa samaki katika kata au kijiji;

(c) kuanzisha orodha na idadi ya mabwawa ya samaki na aina ya samaki katika kila bwawa katika kata au kijiji;

(d) kuanzisha mashamba darasa au mabwawa ya mfano kwa ajili ya kutolea mafunzo ya nadharia na vitendo;

(e) kuhakikisha upatikanaji wa vifaranga na mbegu bora ya samaki;
(f) kuanzisha programu ya kuvuna

au kuvua samaki wakubwa wanaowala samaki wadogo (predators) katika mabwawa;

(g) kuanzisha programu ya kuangamiza magugu maji katika mabwawa;

(h) kuandaa programu ya uendelezaji na ukuzaji wa kilimo cha ufugaji wa samaki katika kata au kijiji;

(i) kuhakikisha wafugaji wa samaki wanatumia nyavu sahihi wakati wa kuvuna katika mabwawa yao ili kutoharibu mazalia na kutovuna samaki wadogo;

(j) kudhibiti uvuvi haramu na uvuvi holela katika eneo lake;

(k) kumchukulia hatua mvuvi au mtu yeyote atakaye kwenda kinyume na masharti ya uvuvi yaliy ainishwa chini y Sheria Ndogo hii au sheria yoyote andishi ya uvuvi au hifadhi ya mazingira.

B. UVUVI KATIKA MAJI YA ASILI

Uvuvi katika maji ya asili

28 Wananchi watakuwa na ruhusa ya kuvua katika maji ya asili kama mito, maziwa, mabwawa ya asili na yasiyo ya asili na bahari kwa vibali maalum vya uvuvi.

Jukumu la Halmashauri

29 (1) Halmashauri itakuwa na jukumu la kuhakikisha kwamba-

(a) wavuvi wote wanakuwa na vibali na leseni halali za uvuvi;

(b) wavuvi wanatumia nyavu zinazokubaliwa kitaalam

(c) inapiga marufuku uvuvi haramu wa kutumia makokoro,sumu, mabomu,baruti, mikuki, nyavu zisizokubalika na vyandarua;

(d) inatoa elimu ya uvuvi wa kisasa na zana za uvuvi zinazokubalika kisheria;

(e) inaanzisha vikosi vya ulinzi vya wananchi vya kupambana na wavuvi haramu kupitia ulinzi shirikishi katika mabwawa na maji ya asili,

(f) inaanzisha masoko na minada ya samaki katika fukwe za maji ya asili na yasiyo ya asili;

(g) inateketeza zana haramu za uvuvi zinazotengenezwa na wavuvi haramu;

(h) inawafikisha wavuvi haramu katika vyombo vya dola kwa hatua za kisheria pindi wanapokamatwa;

(i) vijiji vyote vinavyopakana au

kuzungukwa na maji ya asili vinapatiwa maafisa uvuvi;

(j) inaandaa mpango wa kuwazawadia raia wema wanaotoa taarifa kuhusu wavuvi haramu;

(k) inatenga na kuanzisha makambi ya wavuvi ili kuzuia uvuvi holela na uvuvi haramu;

(l) inafanya ukaguzi wa leseni za uvuvi mara kwa mara na kuwachukulia hatua wavuvi wasio na leseni;

(m) itaanzisha na kutunza rejesta ya orodha ya wavuvi wote wenye leseni katika Halmashauri;

(n) itahakikisha kwamba wavuvi wote halali wanalipa ushuru wa kisheria kwa Halmashauri;

(o) inahamasisha wavuvi kuanzisha vyama vya kuweka na kukopa ili kuweza kujipatia mikopo katika mabenki kwa ajili ya kukuza mitaji na kujipatia zana bora na za kisasa za uvuvi;

Jukumu la Afisa uvuvi

30 (1) Kila Afisa uvuvi wa Halmashauri kwa kushirikiana na Afisa Mtendaji wa Kata, Kijiji au Mtaa atakuwa na wajibu wa-

(a) kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi;

(b) kuhamasisha na kuunda vikosi vya doria dhidi ya wavuvi haramu;

(c) kufanya ukaguzi wa leseni mara kwa mara katika makambi ya wavuvi;

(d) kutoa elimu juu ya uvuvi salama, uvuvi endelevu na hifadhi ya mazingira katika maeneo ya uvuvi;

(e) kuwachukulia hatua za kisheria watu wote wanaokiuka Sheria Ndogo hizi au Sheria yoyote andishi ya uvuvi na hifadhi ya mazingira;

(f) kuanzisha na kutunza rejesta yenye orodha ya wavuvi katika kata, kijiji na mtaa;

(g) kuanzisha rejesta yenye majina ya makambi ya uvuvi, idadi ya makambi na idadi ya wavuvi katika makambi hayo.

Mamlaka ya Halmashauri

31 (1) (a) Chini ya Sheria Ndogo hizi Halmashauri itakuwa na uwezo wa kusitisha, kufuta au kumnyang'anya mtu leseni mtu yeyote endapo itabainika amekiuka masharti ya leseni ya uvuvi.

(b) bila kuathiri maelezo ya kifungu cha 31 (1)(a) hapo juu pamoja na kuwa na

uwezo wa kusitisha au kufuta au kunyanganya leseni Halmashauri itaweza kuangamiza au kuteketeza kwa namna yoyote ile inavyo ona inafaa zana haramu zilizokamatwa na kutelekezwa na wamiliki wake,

(c) Halmashauri itamfikisha mahakamani mtu yoyote atakaye kamatwa akiendesha uvuvi haramu.

Makosa 32 (1) Mtu yeyote atakuwa ametenda kosa iwapo;

(a) atavua samaki kwa kutumia mabomu au baruti au sumu au mikuki-

(b) atavua bila kuwa na leseni halali katika mabwawa na mito iliyokatazwa yaliyokatazwa na Halmashauri ikiwa ni pamoja na bwawa la Ngulyati, Igegu, Byuna, Kasoli, Mwasubuya na mto Duma.

(c) atakataa au kukwepa kulipa ushuru wa Halmashauri;

(d) atatumia nyavu zisizokubaliwa kitaalam;

(e) ataendesha shughuli za uvuvi bila kujiandikisha kwenye rejista ya wavuvi ya kata, kijiji au mtaa;

(f) atavua katika maeneo ya hifadhi au eneo lolote lisiloruhusiwa kisheria;

(g) atapatikana akivua au akiuza samaki wodogo wadogo.

Adhabu 33 (1) Mtu yeyote atakayetenda kosa chini ya Sheria Ndogo hizi akipatikana na hatia

atatozwa-

a) faini isiyopungua shilingi elfu hamsini na isiyozidi shilingi laki tatu au kifungo kisichozidi miezi sita jela au adhabu zote kwa pamoja yaani faini na kifungo.

(2) endapo mtu huyo atapatikana na hatia kwa kosa la kuvua au kumiliki zana haramu za uvuvi kinyume cha sheria, pamoja na adhabu ya kifungo au faini mahakama itaamuru vitu hivyo viteketezwe.

SEHEMU YA SITA

UFUGAJI WA NYUKI

Wajibu wa Halmashauri

34 (1) Ili kukuza na kuendeleza ufugaji bora na wa kisasa wa nyuki Halmashauri itakua na wajibu ufuatao-

(a) kuhakikisha kunakuwepo mtaalamu wa nyuki katika kila Kata au Kijiji;

(b) kutoa elimu ya ufugaji wa nyuki;

(c) kuhamasisha na kuanzisha vikundi vya wafugaji wa nyuki katika Kata na Vijiji;

(d) kutoa elimu ya utunzaji na uhifadhi wa mazingira;

(e) kurahisisha upatikanaji wa miche bora ya miti ya asili au ya kisasa itakayotoa maua mengi ambayo nyuki watatumia kutengeneza asali;

(f) inasambaza bure au kwa bei nafuu miche ya miti kwa wakulima;

(g) kuhakikisha upatikanaji wa dawa baridi za kurinia asali ambazo haziui nyuki wala kuharibu mazalia au masega yao;

(h) kutengeneza mizinga bora ya mfano kwa ajili ya ufugaji wa nyuki na kufundishia;

(i) kuwezesha upatikanaji rahisi wa zana na vifaa vya kisasa vya kuvunia asali;

(j) kuwatafutia wafugaji soko la uhakika la asali;

(k) kuwasaidia wakulima walioko katika vikundi kuanzisha vituo vya kukusanyia na kuuza asali;

(l) kuanzisha mashamba darasa ya ufugaji wa nyuki na hifadhi ya mazingira;

(m) kuzihamasisha shule za Sekondari na za Msingi kuanzisha miradi ya ufugaji wa nyuki;

(n) kufanya tathmini ya kila mwaka ya ukuaji wa sekta ya ufugaji wa nyuki;

(o) kuwapatia maofisa ugani vyombo vya usafiri ili kuwapa unafuu wa kuwatembelea wafugaji;

(q) kuwezesha vikundi vya wafugaji wa nyuki kuhudhuria maonesho ya siku ya wakulima nane nane ili kuonesha bidhaa ya maonesho katika kanda husika;

(r) kuwashawishi wananchi kuanzisha Vyama vya kuweka na kukopa ili kukuza mitaji;

(s) kutenga maeneo maalum ya ardhi kwa ajili ya wafugaji wa nyuki;

(t) kuhakikisha upatikanaji wa pembejeo zihusianazo na ufugaji wa nyuki.

Wajibu wa Serikali ya Kijiji

35(1) Kila Serikali ya Kijiji ambayo wananchi wake wanafuga nyuki itakuwa na wajibu wa-

(a) kutenga maeneo maalumu ya ufugaji wa nyuki;

(b) kuanzisha daftari litakalokuwa na orodha ya wafugaji wa nyuki kijijini;

(c) kuanzisha miradi ya ufugaji nyuki ya Kijiji;

(d) kuanzisha vikundi na vyama vya kuhifadhi mazingira vitakavyokua na jukumu la-

(i) kuhimiza upandaji miti,

(ii) kuzima moto au kupambana na wachoma moto;

(iii) kupambana na kuzuia uvunaji au urinaji wa asali wa kutumia moto.

(e) kutunga Sheria Ndogo za Kijiji kuhamasisha hifadhi ya mazingira na ufugaji bora wa nyuki;

Wajibu wa Afisa Nyuki

36(1) Kila Afisa Nyuki wa Kata au Kijiji atatakiwa kufanya yafuatayo-

(a) atakuwa ndiye Afisa Mwidhiniwa wa masuala ya nyuki katika Kata au Kijiji;

(b) atatunza orodha ya wafugaji wote wa nyuki katika Kata au Kijiji;

(c) atatunza orodha ya vikundi vyote vya wafugaji wa nyuki katika Kata au Kijiji;

(d) atatoa mafunzo elekezi ya ufugaji bora wa nyuki katika Kata au Kijiji;

(e) ataanzisha mashamba darasa ya ufugaji wa nyuki katika Kata au kila Kijiji;

(f) atahakikisha upatikanaji wa pembejeo zote zihusianazo na ufugaji wa nyuki;

(g) ataandaa ratiba ya kuwatembelea wafugaji wa nyuki waliomo katika Kata yake au Kijiji chake;

(h) atahamasisha upandaji wa miti ili kuhanikiza upatikanaji wa maua yanayotumiwa na nyuki kutengeneza asali,

(i) kwa kushirikiana na Afia Mtendaji wa

kata au kijiji atachukua hatua za kisheria dhidi ya wafugaji wa nyuki au mtu yeyote atakaye kwenda kinyume na masharti ya Sheria Ndogo hizi au sheria yoyote andishi ya ufugaji wa nyuki au hifadhi ya mazingira,

Wajibu wa Mfugaji wa Nyuki

37. (1) Kila mfugaji wa nyuki atakuwa na wajibu ufuatao-

(a) atatumia mizinga ya kisasa ya kufugia nyuki;

(b) atarina asali kwa katumia njia za kisasa badala ya kutumia moshi au moto;

(c) atahifadhi mazingira kwa kutochoma moto, misitu;

(d) atajiunga katika vikundi vya uhifadhi wa mazingira;

(e) atajiunga na vyama vya kuweka na kukopa vya wafugaji wa nyuki;

(f) atatumia dawa isiyoua nyuki wala kuharibu ubora wa asali wakati wa urinaji;

(g) atatumia vyombo au vifaa vilivyo safi na salama kwa ajili ya kurinia na kuhifadhia asali;

(h) atahudhuria mafunzo yatolewayo katika mashamba darasa ya ufugaji wa nyuki;

(g) Kutofuga nyuki jirani na makazi ya watu

Makosa

38 (1) Mtu yeyote atakua ametenda kosa

endapo atapatikana;

(a) akirima asali kwa kutumia moto au moshi;

(b) akiuza asali iliyorinwa kwa moto au moshi;

(c) akichanganya au amechanganya asali na vitu vingine ambavyo siyo asali;

(d) akichoma moto msitu au eneo ambalo limetengwa kwa ajili ya wafugaji wa nyuki;

(e) akikata miti bila kuwa na kibali kutoka Halmashauri;

(f) atang'oa miti iliyopandwa kwa ajili ya kuhifadhi mazingira;

(g) akitenda jambo lolote ambalo linadhuru au linahatarisha maendeleo na ukuaji wa kilimo cha nyuki;

(h) akitenda kitendo chochote kinachohatarisha upatikanaji wa asali yenye ubora na salama;

(i) akihujumu miundo mbinu ya ufugaji wa nyuki ya shule, kikundi, kijiji, mtaa, kata, taasisi na mtu binafsi;

Adhabu

39 Mtu yeyote akipatikana na hatia chini ya kifungu cha 38 cha Sheria Ndogo hizi atatozwa faini isiyozidi shilingi laki tatu(300,000/=) au kifungo kisichozidi miezi mitatu jela au adhabu zote mbili

kwa pamoja yani faini na kifungo.

SEHEMU YA SABA
MAJUKUMU YA JUMLA YA MAAFISA WATENDAJI

40(1) Chini ya Sheria Ndogo hizi Maafisa Watendaji wa Kata, Mtaa na Vijiji watakua na majukumu ya jumla yafuatayo-

(a) kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi;

(b) kuzuia uuzaji na unywaji wa pombe wakati wa saa za kazi;

(c) kumkamata mtu yeyote atakayekiuka au kuvunja masharti ya Sheria Ndogo hizi;

(d) kumfungulia mashitaka mtu yeyote atakayetenda jambo lolote kinyume cha Sheria Ndogo hizi.

(2) Bila kuathiri kifungu kidogo cha (1) hapo juu, Mkurugenzi, Afisa Mwidhiniwa, Afisa yeyote wa Umma, Askari Polisi au Polisi Wasaidizi wa Halmashauri au Askari Mgambo wa Halmashauri au mtu yeyote ambaye kosa la uvunjaji wa Sheria Ndogo hizi linatendeka au limetendeka mbele yake atakuwa na uwezo wa kumkamata mtuhumiwa au mkosaji na kumchukulia

		hatua za kisheria chini ya Sheria Ndogo hizi au Sheria yeyote andishi
Kufutwa kwa Sheria	41	Sheria Ndogo za(Kilimo cha Mazao yanayostahili ukame)za Halmashauri ya Wilaya ya Bariadi za Mwaka 1997,sasa zinafutwa.

Lakiri ya Halmashauri ya Bariadi ilibandikwa katika Sheria Ndogo hii kufuatia Azimio la kikao cha Mkutano wa Baraza la Halmashauri uliofanyika tarehe 06 mwezi 07 mwaka 2015 na kubandikwa mbeleya:

ABDALLAH M. MALELA
Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri

MHE. MABULA BAHATI MAGAMULA (DIWANI)
Mwenyekiti wa Halmashauri

NAKUBALI

19 Oktoba, 2015
Dodoma

MHE. MIZENGO P. PINDA (MB)
Waziri Mkuu